

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

De Matrimonio sub conditione contracto. Pun. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

Triplex est finis matrimonij *essentialis, accidentalis, & extraneus.* Finis *Essentialis* est materia corporum traditio, & radicalis obligatio ad reddendum seclerum. Finis *Accidental*, sed matrimonij proprius, est sobolem generare *Genes. 1.* & concupiscentia remedium habere iuxta Paul. *1. Corinth. 7.* propter fornicationem unusquisque uxorem suam habeat, & in ea quaeque suum vitium. Finis *Extraneus* est voluptas, diuitiae, honor, pax inter consanguineos, &c. Saep ex matrimonio consecuta. Finis *essentialis* seruandus est non solum ut matrimonium licite, sed etiam valide contrahatur, ut diximus *hac disp. punct. 1.* & tradunt omnes apud Sanch. *lib. 2. disp. 29.* Hoc sine saltem virtualiter retento contrahere expresse ob sobolis generationem, quando aptus es generare, nemini dubium esse potest licere, quippe ad hunc finem ab Authore naturae matrimonium ordinatum est. Contrahere autem ob vitandam fornicationem, quando periculum illius ad est consilium est Pauli, acquit ergo esse finis indebitus: cessante autem potentia ad generandum, & periculo fornicationis si contrahas ob mutam obsequiorum communicationem, ex honestate sine contrahis, quippe ad hunc finem matrimonium institutum est.

2. Quapropter solum est difficultas de fine extraneo, An ob illum primo, & per se matrimonium contrahere peccatum sit? Affirmare esse mortale Angel. verbo *Matrimonium 2. num. 25.* Couarru. *2. part. de matr. cap. 1. num. 7.* Sed dura sane sententia, quia non matrimonium quatenus Sacramentum est, sed quatenus est contractus dicitur ad praedictos fines obtinendos, quod non videtur esse nimia inordinatio. Communior tamen sententia est neget esse mortale ad praedictos fines extrinsecos contrahere; admittit tamen esse veniale peccatum, eo quod inordinatum sine fine secundarium & matrimonio extraneum primo & per se intendere, cum secundario tantum; & per accidens appetendus esset. Sic D. Anton. *3. part. tit. 1. cap. 19. §. 9.* Paludan. *in 4. dist. 30. quest. 2. art. 3.* Sylvest. verb. *Matrimonium 4. quest. 4.* Nauarr. *cap. 1. 2. 79.* Sanch. *lib. 2. disp. 29. num. 26.* Layman. *lib. 5. tract. 10. cap. 4. num. 1. §. 1.*

3. Ceterum distinguendum censet inter fines extrinsecos. Alii enim sunt qui per se honestatem moralem continent, quales sunt pax Reipublicae, charitas & amor inter consanguineos, illustris familiae conseruatio. Alii vero sunt in quibus nulla moralis honestas reuocet, ut est voluptas, diuitiae, & honor. Si contrahas ob fines moralem honestatem continentes nullum peccatum committis, sed actum virtutis moralis exerces. Quippe finis illius actionis honestus est, medium, quo ad illum obtinendum, veris etiam est honestum, ergo ex nullo capite ea actio vitari potest. Nam esto illa actio habeat alium finem, seu effectum magis proprium, & praecipuum, illum expresse intendere non obligat: satis enim est illum non excludas, ut manifestissimis exemplis probat Coninch. *disp. 2. §. 2. num. 14.* Oculi (inquit) dati sunt primo ad videndum, secundo ad explicandos conceptus. Si igitur nacta occasione oculis uti velis, ut tuos conceptus exprimas, nihil de primario fine cogitans, quis dicet te peccaturum? Idem est de lingua, quae data est primo conceptus explicandis, ea tamen absque vilo peccato uti potes ad eandem aliumve finem extrinsecum. Atque ita contrahere matrimonium ob pacem aliquam obtinendam, ob fraternam charitatem fovendam, ob familiam illustrem conseruandam licitum & honestum est, sicuti dixit Coninch. *dicta disp. 2. §. 2. dub. 2. conclus. 4. numero 18.* Basil. Poncet, *lib. 1. de matr. cap. 2. num. 13.*

Si vero ob fines aliam moralem honestatem continentes contrahas est probabilis sit peccatum veniale committi, eo quod alienum sit a rationali natura operari absque fine virtutis, at tamen probabilis censet nullam in presenti adesse peccatum, sicuti docuerunt Basil. & Coninch. *supra.* Moneor, quia contractus matrimonij per se est actus honestus, tum in ratione contractus, cum ad generandam prolem, vitandam fornicationem, & mutam obsequiorum communicationem diuigatur tum in ratione Sacramenti a Christo instituti ad gratiam conferendam; velle autem obtinere aliquid temporale actu per se honesto inhonestum non est; ergo nullum est peccatum velle contrahere matrimonium retinendo illius fines, ut illo contracto vxoris pulchritudine, & dote, copulaeque voluptate fruaris, quia eo casu non operaris absque fine virtutis, qui in ipso opere intinsecce imbibitur, quem in executione ipsius operis intendis, cum illum non excludis, idoque Caietan. *tom. 1. opusc. tra. 3. 12. de matr. quest. 3.* Nauarr. *cap. 2. 2. num. 79.* Couarru. *4. decret. 2. part. cap. 1. §. unico n. 7.* Sanch. *lib. 2. disp. 29. num. 25.* Guicci. *cap. 46. num. 7.* affirmant regulariter nullum peccatum committere contrahentem ob vxoris dorem & pulchritudinem, quia esto horum consecutionem medio matrimonio ita expresse intendat, ut nisi haec adessent, non contraheret: at quia fines ipsius operis non excludit, horum bonorum consecutio reputari debet non tam finis operis, quam motiuum, & excitatiuum illius.

PUNCTUM XI.

De matrimonio sub conditione contracto.

Sub duplici conditione contrahi matrimonium potest. Sub conditione inquam praesenti, praeterita & futura, eaque necessaria, contingenti, vel impossibili, corpis, vel honesta, vel contra matrimonij substantiam, pendente a propria voluntate, vel absoluta.

§. II.

De conditione honesta temporis praesentis, vel praeteriti.

1. *Conditio spectans tempus praesens, vel praeteritum non infert matrimonium conditionale.*
2. *Aliqui requirunt matrimonium contractum sub hac conditione vtriusque contrahentis notam esse debere, & matrimonium valere.*
3. *Oppositum verius est.*

Contrahens, qui sub conditione spectante tempus praeteritum, vel praesens celebratur, proprie non est conditionalis, quia de natura, & essentia conditionis est suspendere actum usque ad illius euentum. §. *sub conditione, insunt, de verb. obligat.* at si conditio praesens est, vel praeterita suspendere actum non potest, sed parum coalluit.

3. Solum est difficultas, An requiratur ad valore matrimonij, quod ad conditio vtriusque contrahentis nota sit. Vg. contrahens cum Maria sub conditione quod nobilis sit; quod habet tantam dorem, quod eius pater obtineat tale officium, ignoras autem an de facto ea conditio in te exillat, ut *Cap. Coninch. disputat. 29. dub. 1. num. 6.* negat te matrimonium contrahere, quousque agnoscas conditionem oppositam esse. Moneatur, quia ad matrimonium necessario requiritur, ut consensus contrahentium vtriusque notus sit, at qui sub conditione sibi vel alteri ignota consentit, ne scit, an vere consentiat, vel potius dissentiat, siquidem eius dissentius, vel consensus et conditione pendet, cuius existentiam ignorat, & quia licet tunc que apposita conditionis ignorate illi modo contrahenti quo diceres, *Accipio te in uxorem, vel Non accipio*, ex quo nemi dubium esse potest nullum matrimonium contrahi, quia ex illis verbis aequae a sensus, & dissentias colligitur, se videtur dicendum in praesenti.

3. Sed rectius Sanch. *lib. 5. disp. at. 7.* & Gasp. Harado *disputat. 7. diffinit. 2.* censent praedictum matrimonium valere: nam esto nota non sit conditio existentia, est tamen vtriusque contrahentis notus consensus sub existentia conditionis, non sub conditionis notitia: non enim consensus in matrimonio sub conditione nobilitatis notae, sed sub conditione nobilitatis existentis; ergo consensus vtriusque notus est casu quo nobilitas existat. Secus est de illa forma contrahendi: *Accipio te in meam, vel Non accipio*, quae nec consensus, nec dissentium determinat significare. Et probat optime potest ex §. *conditiones 6. insunt, de verborum obligationib. & leg. cum ad 38. de Rebus creditis*, ubi deciditur stipulatione sub conditione rei praeterite nasci obligationem: tamen si contrahentes ignorent oppositam esse conditionem, nasci in quam obligationem non solum non renouandi consensus, & expectandi conditionis notitiam: sed etiam nasci obligationem de re stipulata, alias nulla esset differentia inter contractus sub conditionibus praeteritis ignoratis ac sub conditionibus contingentibus futuris.

§. II.

De matrimonio sub conditione honesta futurae temporis.

1. *Si conditio est necessaria non impedit matrimonij valorem.*
2. *Idem est dicendum de conditione contingente insallibilis futurae.*
3. *Secus de conditione absolute contingente.*
4. *Adueniente conditione matrimonium subsistere absque novo consensu negant plures.*
5. *Verius est oppositum.*
6. *Fit satis rationibus num. praeced. allegatis.*
7. *Quando censentur impleri conditio, si patri placuerit.*
8. *Satisfit fundamentis secunda sententia num. 4. relata.*
9. *Non archantur contrahentes ad procurandam conditionis executionem.*
10. *Illis in locis in quibus Concil. Trid. receptum est, negat Sanch. Parochium, & restas assistere dere conditionis executioni.*
11. *Contrarium verius existimo.*

1. **C**onditio honesta futuri temporis alia est necessaria, alia contingens. Si sub conditione necessaria contrahatur, cuiusque necessitate cognoscatur, tamen Basil. lib. 3. de matrim. cap. 1. num. 12. censetur suspendi consentum, & matrimonium usque ad conditionis eventum, verius est oppositum, eo quod prædicta conditio non tam ad suspendendum consentum, quam ad eius certitudinem demonstrandum censeri debet apposita, ut rectè tradit Henric. lib. 1. 1. Sanch. lib. 5. disputat. 2. num. 6. Rebell. 2. part. de obligat. iustit. lib. 2. quest. 10. num. 13. Egid. de Coninch. disput. 29. dub. 1. num. 8.

2. Idem dicendum est de conditione contingenti infallibiliter futura, qualis est, si Antichristus venerit, quia ratione suæ infallibilitatis reputatur quasi necessaria, ideòque non censeri debet apposita ad suspendendum consentum, sed ad eius certitudinem demonstrandam, ut docet Sanch. supra, & Rebell. num. 14. Neque obest esse nobis incertum, quo die Antichristus venturus sit, ob quam incertitudinem placuit Covarr. 2. part. cap. 2. §. 2. num. 11. Henric. lib. 11. de matr. cap. 12. num. 4. Basil. Ponce, lib. 3. cap. 1. num. 13. consentum suspendi usque ad conditionis eventum, quia ut bene Sanch. & Rebell. docent, non contrahitur sub hac incertitudine, non enim dicitur se Mariam in coniugem suscipere, si Antichristus intra tale tempus nascatur, sed solum dicitur, si Antichristus nascatur, quod certum est, & infallibile, & tunc sic cogitatur. Quare non in vi conditionis censeri debent ea verba posita, sed in vi demonstrationis, & causalitatis, ita ut præsentent hunc sensum, sicuti est certum Antichristum venturum esse, sic certum esse visse Mariam suscipere.

3. Si vero sub conditione contingenti, & honesta contrahatur manifestum est matrimonium suspendi usque ad conditionis eventum, quia usque ad illud tempus non habes animum tradendi corpus, ut etiam colligitur expressè ex cap. de illis, super eo cap. fin. de conditionibus, appositis, & leg. 1. c. 3. tit. 4. part. 1.

4. Difficultas autem est, an adveniente conditione matrimonium subsistat absque novo consensu? Negat Bonaventura in 4. d. 28. quest. 3. Durand. ibidem. quest. 2. ad 1. Sotus in 4. d. 29. quest. 2. art. 1. concl. 3. Henric. lib. 11. cap. 11. Basil. Ponce alius relatis, lib. 3. cap. 14. num. 3. Movenur primò ex cap. super eo de condit. appositis, ubi consentientem sub conditione futuri temporis dicitur non esse censendum de præsentibus consentire, neque cogendum ad contrahendum usque ad conditionis eventum, ergo adveniente conditione cogi debet, alias matrimonium non subsistat, cum absque consensu de præsentibus subsistere non possit. Secundo in cap. per tuas, eodem, dicitur talem contractum sponsalia constituit, ergo non matrimonium.

Prædictæ sententiæ adhærent Rosella verb. Matrimonium num. 14. Sylvest. eodem 2. num. 13. Victoria, num. 258. & alii, cum matrimonium sub prædicta conditione futura celebratur ad inhabilibus v.g. cum consanguinei, alioque impedimento ligati contrahunt sub conditione, si Pontifex dispensaverit, quia matrimonium constitui non potest alio consensu quam legitimo, consensus verò elicitus ab inhabilibus illegitimus est.

5. Nihilominus est prædictæ sententiæ probabiles sint, probabilior est affirmans matrimonium constitui adveniente conditione absque novo consensu, ut docuerunt Innocent. cap. super eo de condit. appositis, in fine. Abbas, cap. de illis eodem numero 5. Navarr. cap. 22. numero 63. c. 64. Paludan. in 4. d. 29. quest. 2. art. 1. sub finem. Sanch. alius relatis, lib. 5. disput. 8. num. 5. Egid. Coninch. disput. 29. dub. 1. concl. 3. c. 5. De iur. iur. que ex leg. potior 11. ff. qui potiores in pignore & leg. huc venatio 7. ff. de contrah. ad empt. ubi statuitur contractum initum sub conditione, ea adveniente firmum, & stabilem reddi absque ulla additione. Sed nihil speciale est in matrimonio statutum. Ergo matrimonium sub conditione futura initum ea adveniente firmum est. Et ratio ea est, quia consentiens ex tunc in matrimonium sub conditione futura, verum consentum de presenti habet, qui si adveniente conditione reuocatus non sit, præsens moraliter est, & omnino perfectus, & absolutus. Ergo sufficiens est ad matrimonium constituendum. Quo d'optimè explicari potest ex modo, quo matrimonium de presenti communitè contrahitur, prius enim suum consentum exprimit vir sub conditione tamen in se imbibita, quòd mulier consentiat, qua consentiente opus non est, ut vir deus consentiat, sed eius consensus qui in se conditionalis erat ante mulieris consentum redditur absolutus, & perfectus mulieris consensu adveniente.

6. Neque his obstant oppositæ sententiæ fundamenta. Ad primam ex cap. super eo respondeo. Pontificem solum definitum ante aduentum conditionis cogendum non esse ad contrahendum, ea verò posita indecimum relinquit, ac cogendum se contrahere. Adde ibi non tam de contractu, quam de consummatione sermo erat, ad quam adveniente conditione optimè cogi potest. Ad secundam respondeo ex prædicto

Textu in cap. per tuas, nihil colligi: nam ibi mulier allegavit iuvenem secum de præsentibus contraxisse; e contra iuvenis dixit solum sponsalia sub beneplacito parentis celebrasse. Pontifex verò decidit ob copulam habitam à conditione recessum esse, ac proinde verum matrimonium præsumi debere.

7. Quod si roges, Quando censetur impleta ea conditio communiter apponi solita, si patri placuerit; Breuiter respondeo, si rogatus pater ita firmiter dissentiat, ut præsumi non possit breue tempus arbitrio prudentis, eius consensus obtinendum esse, conditio absolute deficit, secus verò si consensus eius obtineatur intra breue tempus, tamen est rebellis primò existerit sicuti censetur impleta conditio, si Pontifex dispensaverit, tamen primæ, & secundæ petitioni non acquieuit, si postmodum dispensationem concessit, ut docent Navarr. cap. 22. num. 61. Pett. de Ledesma. quest. 47. artic. 5. dub. 7. Egid. de Coninch. disputat. 29. dub. 2. num. 28. Illud verò certum esse debet, ut tradit Sanch. lib. 5. disput. 7. num. 19. Coninch. disput. 29. dub. 2. num. 29. si pater obiit conditionem censendam esse impletam, quia spectato communi cursu ea conditio solum apponitur, ne matrimonium contra voluntatem patris cedat, nec illum offendat, quod eo mortuo cessat, ut bene Egid. & Sanch. supra notantur.

8. Ad fundamentum secundæ sententiæ nego consentum illum esse illegitimum, quia esto sit consensus inhabilitum, non tamen pro tempore quo inhabiles existunt, sed potius pro tempore quo habiles esse debent, quippe posita dispensatione, & sublato impedimento omnis inhabilitas tollitur. Quod si virgeas illam conditionem, si Pontifex dispensaverit esse impossibilem, & reiiciendam, ut potè pendentiem à voluntate Principis iuxta leg. apud Iulianum, alias idem Iulianus, 4. §. fin. ff. de legatis? Respondeo id esse verum, quando Princeps non solet dispensationem concedere, secus quando solitus est dispensare tamen cum difficultate, ut diximus Disput. præced. ubi de sponsalibus conditionis sermo habitus est.

9. Procurare autem executionem conditionis, scilicet consentum parentis, vel Pontificis dispensationem nemini ex contrahentibus per se incumbit, nisi ad id se specialiter obligaverit, sed solum ei incumbit qui cupit contractum perfici, ut rectè Coninch. notavit disput. 29. dub. 2. in fine: expensæ autem utrique communes esse debent, quia negotium utriusque commune est.

10. Secunda difficultas est, An illis in locis, in quibus Conc. Trident. receptum est debeant Parochus, & testes non solum conditionato consensu, sed conditionis impletioni assistere? Negat Sanch. lib. 5. disput. 8. num. 24. & affirmat satis esse, si consensui assistant, tamen conditionis impletioni non assistant. Mouetur, quia non debent testes, & Parochus plene de matrimonio testari, sed satis esse, si de mutuo consensu de presenti testentur; ut patet cum matrimonium per procuratorem celebratur, in quo opus non est, quod Parochus, & testibus constet de mandato concessio, neque item cum consanguinei contrahunt opus est Parochi, & testibus dispensationem ostendere, neque item puberes, de quibus non satis constat, an obtineant pubertatem, teneantur Parochi, & testibus id probare, ergo licet Parochus, & testes conditionis executionem non videant, sufficit si consensu mutuo præsentibus fuerint, quia ille consensus posita conditione matrimonium constituit.

11. Cæterum verius censeo cum Egid. disput. 29. num. 15. Gaspar Hurtado, disput. 7. de matrim. difficult. 7. num. 24. debere Parochum, & testes conditionis executioni assistere, alias non assistent matrimonio, quia ille consensus matrimonium non constituit, nisi eo tempore, quo conditio impletur, ergo si impletio conditionis Parochus, & testes præsentibus fuerint, nequaquam dici possunt præsentibus fuisse consensu, quatenus matrimonium constituit, atque adeo nec matrimonio præsentibus fuisse. Secus verò est in illis exemplis adductis, siquidem posito mandato, dispensatione, & pubertate, tamen Parochi, & testibus ignota sint, præsentibus adsum consensu matrimonium constituentem.

§. III.

De matrimonio sub conditione impossibili contracto.

1. Matrimonium non vincitur ex conditione impossibili.
2. Subintelligitur de conditione impossibili per naturam.
3. Non de conditionibus impossilibus perplexitatis.
4. Item non intelligitur de conditionibus impossilibus ex accidenti.
5. Neque de conditionibus impossilibus de presenti, nec de præterito.

1. **E**rrum est omnes contractus excepto matrimonio, & ultimæ voluntatis dispositione nullos esse appositæ conditione impossibili, ex §. si impossibilis in iur. de

impossibilibus stipulari. ibi: Si impossibilis conditio stipulationibus adiciatur, nihil valet stipulatio. Et ex leg. non solum § ff. de actionib. Et obligat: & rationem subdit lex, quia omniū ea cogitatio est, ut nihil agi existimat appositae ea impossibili conditione. At in matrimonio ob eius fauorem inquit Gregor. IX. cap. fin. de conditionib. appositae contrarium dicendum est, quia ex praedicto cap. conditio impossibilis reicitur, & habetur pro non adiecta, ac proinde contractus purus remanet. Quod si dicas Pontificem non posse concessam loco dissentus subrogare, qui autem sub conditione impossibili contrahit, manifeste dissentit contractui, ergo nequit Pontifex iudicare matrimonium validum esse. Respondeo, si manifeste constaret contrahentem vel ignorare impossibilitatem conditionis appositae, vel legem reicientem à contractu praedictam conditionem, vel tandem conditionem appositae animo illi inhaerendi, Pontifex matrimonium validum non praesumeret: at quia credit Pontifex contrahentem ignarum non esse impossibilitatis conditionis, nec legis reicientis illam à contractu, merito praesumit non serid, sed ioco similem conditionem apponere, ideoque praesumit matrimonium validum esse. Quapropter ut matrimonium, cui conditio impossibilis appositae est validum praesumatur, debet praesumi contrahens conscius esse, tum impossibilitatis conditionis: tum legis reicientis eam à contractu coniugali. Atque ita aliis relatis docent Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 2. Sanch. lib. 5. disp. 3. num. 11. Coninch. disp. 2. n. 42. Pasfil. Ponce, lib. 3. cap. 3. n. 3.

2. Haec tamen sententia, & decisio Pontificis limitanda est, ne procedat in conditionibus impossibilibus de facto, sed solum in conditionibus impossibilibus per naturam. Nam ea quae spectata hominum natura possibilia sunt, non absolute debent impossibilia vocari, sed difficilia. Cum igitur decisio haec Pontificis ius commune corrigat extendenda non est, sed potius limitanda. Praeterea in dispositione vltimae voluntatis ius civile solum conditiones per naturam impossibiles reicit: non autem eas, quae tantum de facto impossibiles sunt, ut manifeste conuincit §. si impossibilis, in sit. de inu. titib. stipulari. ibi: Cui natura impedimento est. Et docuit aliis relatis Molin. lib. 2. de primogenitis capite 12. numero 37. At Pontifex censendus est eas conditiones impossibiles reicere à matrimonio, quas ius civile reicit ab vltima voluntate, ut sic iura iuris conformia sunt. Ergo. Et ita docet Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 2. Pasfil. Ponce, lib. 3. de mart. cap. 3. numero 15.

3. Secundò limitatur à Basfil. num. 17. ne procedat in conditionibus impossibilibus perplexitatis ex leg. si Titius ff. de conditionib. in sit. vbi dicitur, si Titius heres erit, Seius haeres esse, nequit enim vtrique hereditas competere, ideoque institutionem vitiat. Cum ergo ab vltima voluntate haec impossibilitas non reiciatur, neque à matrimonio censenda est reici.

4. Tertio limitat idem Basfil. dicto cap. 3. num. 18. Sanch. aliis relatis, lib. 5. disp. 4. num. 16. ne procedat in conditionibus impossibilibus ex accidenti, & lapsu temporis, Argum. leg. cum tale, 72. ff. de condit. Et demonstr. Et ratio esse potest, quia ea quae ex accidenti impossibilia sunt, simpliciter non sunt impossibilia. Non igitur decretum correctorium ad ea impossibilia extendendum est.

5. Quarto limitat Basfil. cap. 4. num. 12. sequens Petr. de Ledelm. de matr. quest. 47. art. 5. dub. 1. §. hoc posito fundamento. Rebellum de oblig. in sit. l. 2. quest. 10. sect. 4. in fine, ne procedat in conditionibus impossibilibus de praesenti, vel de praeterito, quia haec non sunt proprie conditiones, sed demonstrationes, Pontifex autem solum reicit à matrimonio conditiones impossibiles, non igitur censeri debent reiectae ea, quae proprie conditiones non sunt. Neque obest quòd praedictae conditiones, seu demonstrationes reiciantur ab vltima voluntate ex leg. si Mauius, 45. ff. de hereditibus instituend. vbi ea conditio si filia testatoris viui reicitur casu quo testator nunquam filiam habuerit, quo argumento mouetur Couaruu. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 1. num. 2. Sanch. aliis relatis, lib. 5. disp. 4. numero 3. ad asserendum praedictas conditiones à matrimonio reici. Non inquam obest, quia in his quae pendet à iure positio non licet argumentum fumere ad extendendum correctorium decretum, & faciunt ea quae statim in §. sequenti dicam.

§. IV.

De matrimonio sub conditione turpi contracto.

- 1. Conditio turpis substantia, bonisque matrimonij non repugnans reicitur.
- 2. Ea conditio: Si te in concubitu virginem inuenero, ut turpis reicienda est.
- 3. Conditio turpis substantia, bonisque matrimonij repugnans matrimonium vitiat.

- 4. Qua censentur conditiones matrimonio contraria.
- 5. Si contrahas sub conditione nunquam reddendi debitum, v. g. ane plures subsistere matrimonium.
- 6. Verius est oppositum, si attentè consideretur.
- 7. Satis est oppositum rationibus.
- 8. Quid si contrahas sub obligatione vitandi prolem.
- 9. Si conditio matrimonio contraria ab vno ex contrahentibus apponatur, tametsi ab alio non acceptetur, matrimonium vitiat.

1. **C**onditionem turpem, quae substantiae, bonisque matrimonij non repugnat decernit Pontifex in dicto cap. fin. de conditionib. appositae. habendam esse pro non adiecta, eo quòd praesumit non serid, sed iocose appositam fuisse. Quapropter si contrahas cum Maria ea conditione, ut tecum fuerit, aliaue peccata committat, valet contractus statim reiecta illa conditione. Praeterea quòd haec conditio reputari debet vt impossibilis, quia id possiduum, quòd iure possiduum. Et licet in aliis contractibus haec conditiones turpes non reiciantur, neque vt impossibiles reputentur, at in matrimonio vt potè sacramento aequum non erat id admittere, ideoque ob eius fauorem fuerunt à Pontifice reiectae. Quid intelligendum est de conditionibus futuris, non praesentibus, vel praeteritis. Nam si cum Maria contrahas sub ea conditione, si futurum commiserit praedicta conditio non reicitur, quia non est propria conditio, neque ad peccatum inducit, vt dixit Sanch. disp. 15. num. 5. Lessius, lib. 2. de iustit. capite 18. numero 122.

2. Ex his dicendum est, an ea conditio: Si te in concubitu virginem inuenero: Si mihi in concubitu placueris, reicienda sit vt turpis: Et respondeo semper vt turpem esse reiciendam (quidquid Thom. Sanch. disp. 16. num. 5. dicit) quia nunquam intelligi potest de concubitu licito, siquidem concubitus licitus esse nequit ante matrimonium. At praedictas concubitus vt potè sub conditione ad matrimonium expositulatus necessarid matrimonium antecedere nequit, ergo nequit esse licitus, vt bene notauit Basfil. Ponce, lib. 3. cap. 3. n. 1. §. 7.

3. Dixi conditionem turpem, quae substantiae, bonisque matrimonij non repugnat reiciendam esse, vt tacite inferrem conditionem substantiae matrimonij contrariam à matrimonio contractu non reiciend. illum omnino vitiat, vt praesens habetur in dicto cap. fin. de conditionib. appositae. Et tradunt omnes. Erratio est manifesta, quia apponens conditionem matrimonio contrariam manifestè conuincitur non retum matrimonium contrahere velle.

4. Illae autem conditiones censendae sunt matrimonio contrariae, quae cum matrimonio, eiusque vinculo consistere non possunt. Quocirca cum matrimonium essentialiter contineat perpetuam, & mutam corporum traditionem ad conjugalem copulam, & mutam obligationem seruandi eadem, reddendi debitum quoties legitime fuerit petitum, itemque obligationem non impediendi generationem prolem Christianè educandi, quaelibet conditio, quae praedictae contraria sit matrimonium vitiat, vt tradunt omnes Doctores. Quare si contrahas cum Maria sub ea conditione: nec pulchriorem ditorum inuenias, manifestè vitias contractum, quia non intendis te Mariae in perpetuum tradere, quòd est de essentia matrimonij. Idemque est si contrahas sub ea obligatione, vt sterilitatem procuret, prolem ex te, alteri se copulandum tradat, quia haec illicitae obligationes excludunt directè obligationes, quae haec matrimonium promouunt, sub his conditionibus enumerandam censio obligationem abiciendi prolem alendam, si de abiectione illicita sermo sit, quippe iure naturae parentes prolem alicui tenent, cum possunt, neque alij sunt, qui voluntarid hoc manus suscipiant.

5. Solum est difficultas, si contrahas sub conditione nunquam reddendi debitum, an subsistat matrimonium? Neque subsistere dotus in 4. d. 29. quest. 2. art. 3. Couaruu. 4. decret. part. cap. 3. §. 1. Henric. lib. 1. cap. 4. Sanch. lib. 5. disp. 10. Layman. lib. 5. tract. 10. cap. 7. num. 9. Mouentur, quia haec obligatio subsistere non potest cum obligatione reddendi debitum, quae secum trahit matrimonium. Item obligatio vitandi prolem contraria est matrimonio secundum communem sententiam: ac obligatio nunquam se copulandi est virtualis obligatio vitandi prolem, cum absque copula proles esse non possit.

6. Nihilominus verius est praedictam conditionem, si sano modo sumatur contrariam non esse matrimonio, quippe matrimonium ex sua essentia includit obligationem iustitiae reddendi debitum, quoties legitime fuerit petitum, ac iuste non peritur, si contrahens iuri petendi cessit simplici sua promissione, vel voto. Ergo obligatio non reddendi debitum supposita cessione iuris petendi, obligationi coniugali non obstat. Si enim post contractum matrimonium ex mutuo consensu cedere possunt iuri petendi, & ea cessione facta nullus alteri obligatur reddere, cui à principio

eam cessionem prestare non poterat, & ab obligatione reddendi excusari. Atque ita docent Rebelle lib. 2. quest. 10. sect. 3. F. gid. disp. 24. dub. 4. Gaspar Hurtado disp. 7. de matrim. diff. 1. §. 1. num. 3.

4. Ex quibus solutum est opposita sententia fundamentum. Non enim qualibet exemptio ad reddendum debiti est contraria obligationi reddendi debitum, quae ex matrimonio conficitur; alias contractus matrimonium non licere ob vnius fornicationem diuoriorum, neque ex vnius consensu posset alter religionem ingredi, neque sibi iniucem cedere iuri petendi, nam in his omnibus cessat obligatio actualis reddendi ob illegitimum petitionem, maxime obligatione per se reddendi quoties legitime fuerit debitum petiui. Ad confirmationem nego quamlibet obligationem vitandi prolem esse matrimonium contrarium, sed solum obligationem inique vitandi prolem, haec enim est quae opponitur obligationi generandi.

8. Notante dixi, si contrahis sub obligatione vitandi prolem, &c. nam si contrahis non sub obligatione, sed sub conditione propria proli inique vitandae Iudocia Lopez, 2. part. in sententia capite 42. & plures relati a Sanch. lib. 5. disp. 9. numero 8. censent contractum subsistere reiecta illa conditione vtopotē turpi. Sed verius est oppositum, eo quod illa conditio consensum requisitum ad matrimonium destituit. Nam eo ipso quo vis contrahere sub ea conditione vitandi prolem, vis contractum non esse perfectum, quousque proles vitetur, alias non esset apposita sub conditione rigorosa. E contra vero prolem vitare intendis post matrimonium contractum. Ergo haec voluntates sibi inuicem repugnant, ac proinde matrimonium vitant, sicuti docent Couarua. 2. part. capite 3. §. 1. num. 7. Sanch. lib. 5. disputat. 9. num. 9. Coninch. disp. 29. dub. 3. numero 40. Basil. Pontec. lib. 3. capite 9. §. numero 11.

9. Sed quid si conditio matrimonii contraria ab vno ex contrahentibus apponatur, & ab alio non acceptetur? Couarua. 4. decret. 2. part. capite 3. §. 1. numero 11. censet non vitare contractum, quia seclusa acceptatione nullam vim conditio habet, sed reiecta censetur. Ceterum viciu consensu cum Sanch. lib. 5. disp. 13. num. 5. matrimonium vitare, nam esto ab alio qui conditionem acceptare debebat reiecta sit, nullamque habeat vim obligandi, at denotat apponentem illam conditionem velle sub illa tantum consentire, & non aliter dominium sui corporis transferre, ideoque ex defectu consensu matrimonium non subsistit.

§. V.

An tempus, causa, & modus matrimonio appositus obstat illius valori?

- 1. Tempus futurum adiectum matrimonij contractui aequi suspendit matrimonium, ac conditio.
- 2. Causa, seu demonstratio non obest valori matrimonij, nisi sit error in persona, vel conditione.
- 3. Modus matrimonij essentia contrarius contractum non vitat, nisi alij contrarium sentiant.

1. Tempus futurum adiectum matrimonij contractui per verba de praesenti aequi matrimonium suspendit, quousque adueniat tempus, ac suspendit conditio futura, quia in vtroque casu non est consensus perfectus adueatum tempore, vel conditionis. V. g. contrahis cum Maria in Quadragesima per verba de praesenti, illamque accipis in vxorem à die Paschatis, ex Paschatis assignatione constat te nolle Mariam in coniugem ante habere, bene tamen adueniente Paschate.

2. Causa vero, seu demonstratio matrimonij valori non obest, nisi sit error in persona, vel libertatis qualitate. Quocirca, si contrahis cum Maria, quia credis nobilem, diuitem, & quae sic non est, alias non contracturus, matrimonium tenet, quia causa nobilitatis, & diuitiarum existimata non est finis, & obiectum consensus, sed causa illius motiva, cuius error licet in aliis contractibus praestet sufficientem dissolutionis causam, secus in matrimonio, in quo solum error personae iure naturae matrimonium vitat, quia est error consensus in obiectum, & iure positio error in conditione libertatis, tamen causa consensus motiva fit.

3. Modus matrimonij essentia contrarius contractum vitat secundum Sanch. lib. 5. disp. 19. Egid. Coninch. & disp. 29. dub. 4. concl. 6. Laym. lib. 5. tract. 10. cap. 7. circa finem, eo quod sic contrahens consentit in matrimonium sub intentione, quod alter subeat obligationem matrimonio contrariam. Sed reclusis Sotus in 4. d. 29. quest. 2. art. 1. & Pet. de Ledesma quest. 47. art. 5. dub. 3. contrarium firmant, nam ea est differentia inter conditionem, & modum, quod conditio suspendit consentum quousque adueniat, & modus autem consentum non suspendit, sed potius perfectum supponit matrimonio perfecte constituto nequit ex vilo modo dissolui. Ergo, Et ex-

plicatur amplius. Contrahis cum Maria ea intentione, vt ipsa obligetur vitare prolem sterilitatis venena sumens, contractus sine dubio tenet ipsa non obligata, quia illius obligationem non postulasti, vt conditionem ad consentum, sed tuo consensu voluisti Mariam excitare ad eam obligationem subeundam, quam ipsa contractu admissio praedentissime reiecit.

PUNCTUM XII.

De matrimonio ob metum inito.

- 1. Qui metus, & qualiter reddat irritum matrimonium?
- 2. Cogens ad matrimonium peccat mortaliter.
- 3. Coactus non peccat, si ex animo verba proferat.
- 4. Princeps Ecclesiasticus, vel secularis cogere minis, vel terroribus ad matrimonium requirit.
- 5. Excommunicantur faculares Principes ad matrimonium cogentes.
- 6. Parentes non possunt cogere filios ad matrimonium, si velint religionis, vel calibatus statum eligere.
- 7. Ex suppositione quod velint filij matrimonium contrahere, affirmant plures obligari a parentibus posse ad determinatum matrimonium.
- 8. Oppositum verius est.
- 9. Explicatur doctrina.
- 10. Salsit cap. 1. de desponsat. impuber.
- 11. Qualiter filij obligati sint consilium a parentibus requirere, cum matrimonium velint contrahere?
- 12. Qualiter parentes possint filios contra suam voluntatem nuptias exheredare?
- 13. Plures existimant leges exheredantes filios Iure Canonico esse abrogatas.
- 14. Contrarium censo probabilius.
- 15. Soluitur opposita ratio.
- 16. Causa in illa exheredationis sufficiens, vt alimenta denegetur praeter ea quae necessaria sunt sustentationi.
- 17. Filia minori 23. annis nubens absque patris consensu, & sine promissione dotis, non tenetur patrem dotem constituere.
- 18. Si filia minor sit 25. annorum tenetur patrem eam dotare.

1. **P**uta, quae in hoc puncto essent tractanda pro tenuitate nostra decisa reliquimus 1. part. tract. 1. de peccatis disp. 1. a punct. 6. ibi enim explicui quis sit metus grauis, quis leuis, & quae illum constituant, & qualiter probetur, & an ex illo rescindatur contractus, vel veniat rescindendus quaque ratione metus grauis obstat, reddatque contractum nullum; Nam esto in aliis contractibus metus grauis iniuste incussus nullitatem ipso iure non inducat, inducit tamen in matrimonio, cap. cum locum, 1. 4. cap. veniens de sponsalib. & cap. 2. de eo qui duxit consanguin. vxor. & tradunt omnes, eo quod alij contractus est validi rescindi possunt auctoritate Iudicis, at matrimonium semel validum nulla auctoritate humana rescindi potest. Dixi metus grauis, nam metus leuis nec matrimonium annullat, neque alios contractus rescindit; vt loco citato latius probaui, & colligitur aperte ex cap. cum delictus e. de his qua vi, mensura causa sum. leg. nec timore 6. ff. de eo quod metus causa. Alias omnia essent incerta, cum ratio à metu leui contractus excusetur. Insuper dixi iniuste incussus, nam iuste, & licite incussus contractum inualdere nequit, quia tunc metus non tam infertur ab extrinseco, quam ab ipso pariente metum qui illius causam dedit, neque tam incutitur metus ad extorquendam, contractum, quam contractus proponitur vt medium vitandi metum, cuius causam ipse dedit.

2. Quocirca quadruplex difficultas enodanda venit. Prima, Quae obligatio oriatur in cogente ad matrimonium, & tam ipse, quam coactus peccent sic contrahendo? Qua in re certum est cogentem ad matrimonium peccare mortaliter, eo quod per iniuriam extorqueat ab alio rem grauem, & difficilem, qualis est matrimonium, non tamen videtur obligatus in matrimonium consentire, coacta postmodum libertate voluntate, nisi forte ad iniuriam factam reparandam iudicatum fuerit necessarium, quia solum ex ratione iniuriae, & damni illati obligari potest, non ex contractu, qui etiam in exteriori foro nullus est, ergo si aliunde iniuria, & damnum datum reparari potest, non tenebitur cogens matrimonium inire, vt bene notauit Sanch. lib. 4. disp. 1. §. num. 1. Ochagauia de matrim. tract. 3. quest. 30. Gaspar Hurtado disp. 6. difficult. 4. aduersus Nauarr. cap. 21. numero 51. Henric. lib. 1. cap. 10. Coninch. disp. 28. num. 7. Basil. lib. 4. cap. 17. contrarium sententias.

3. Coactus tamen non peccat matrimonium contrahendo, si proferat verba animo se obligandi, etiam si cognoscat se obligatum non esse, quia tunc nullum committit mendacium, cum idem quod habet in mente verbis proferat, vult enim quantum est ex se obligare, & hanc voluntatem verbis explicat, Ex alia parte nullam iniuriam Sacramento intro-

gar: quia contractus metū extortus irritus est, & consequenter nec materia, nec forma Sacramenti esse potest. Secus contingit, quando quis compelleretur profertre formam Sacramenti super materiam indebitam, quia tunc iniuriam inrogat Sacramento, cum eius formam irritam faciat, sicut docuit Nauarr. cap. 28. Sotus in 4. d. 29. quest. 1. art. 3. v. s. v. r. v. r. v. d. Coninch. disp. 28. dub. 3. Sanch. aliis relatis lib. 4. disp. 16. num. 6. Si verò non verè, sed fide verba profertur nulla restrictione mentis retenta, peccatum committeret ob mendacium: leue tamen; quia non tenetur consentire, à quo peccato posset facillè excusari, si cum æquiuocatione, restrictioneque intellectus ea verba profertret, scilicet: *Accipio te in meam*, si teneor, vt bene notatur Sanch. dicta disputat. 16. numero 2. Coninch. disputat. 28. dubit. 3. initio Basil. lib. 4. cap. 16.

4. Secunda difficultas, Qualiter Princeps Ecclesiasticus, vel secularis cogere subditos possit ad matrimonium? Et quidem minis, & terroribus cogere illicitum est, & inutile, cum matrimonio metu contractum nullum sit.

5. Quapropter Concilium Trid. sess. 24. c. 9. de reformat. dominos temporales iniuste cogentes ad matrimonium anathematis pœna ipso facto incurrenda punit: & licet Alphons. in appendic. ad specul. coniug. 1. part. art. 9. concl. 6. censet hanc pœnam esse maledictionem quandam solemnem, non excommunicationem, siquidem Concil. eadem sess. 6. cap. 6. volens raptorem pœna excommunicationis ferire id expressit. Nihilominus verius & receptius est Concilium nomine anathematis excommunicationem intellexisse: tum quia nomine anathematis excommunicatio maior intelligitur, Argum. Textus, in cap. debent. 11. quest. 3. & cap. s. 30. quest. 4. Tum quia maledictio solemnis cum à Iudice ferenda sit, non potest ipso facto incurri. Atque ita tradunt Sanch. lib. 4. disp. 22. num. 8. Suar. de censur. sect. 2. Gutier. cap. 79. num. 10. Coninch. disp. 28. dub. 5. num. 48.

Notanter dixi, Cogentes ad matrimonium, non enim impediendes matrimonium hac pœna excommunicationis feriuntur, vt bene aduertit Henric. lib. 11. cap. 6. Gaspar Hurtado disp. 6. difficult. 7. num. 26. Deinde Cogentes iniuste, nam iuste nulla pœna digni sunt, cum nullam iniuriam committant. Quare si obligatus sis contrahere matrimonium, vel quia promissisti, vel quia virginem violasti, vel alia de causa, & Princeps secularis te medijs iustis cogat, nulla pœna afficitur, quia pœna supponit culpam, quæ in tali coactione nulla est. Præterea non omnes cogentes, hanc pœnam excommunicationis incurunt, sed solum domini temporales iurisdictionem in foro seculari habentes, aduersus enim hos excommunicatio fertur, quia de illis tantum est sermo in prædicto cap. Si ergo tenebantur ex proprio officio subditos à coactione tueri, merito ergo puniuntur, si coactionem inferant. Quocirca neque parentes cogentes filios ad matrimonium hanc excommunicationem incurunt, quia iurisdictionem in foro seculari non habent, neque item Parochus ob eandem rationem, neque Episcopus qui Dominus temporalis, non est, vt bene notatur Sanch. lib. 4. disp. 22. num. 9. Coninch. disp. 28. dub. 5. Henric. lib. 1. cap. 6. Gutier. cap. 79. num. 12. aduersus Ludouic. Lop. 1. part. instr. cap. 44. Albornoz. lib. 4. de arte contractuum. cap. 1. Neque item Rex, aut Imperator, nam esto sint Domini temporales propter eorum dignitatem debebant necessariò exprimi, vt excommunicatione inmodarentur iuxta Conc. Trident. sess. 22. c. 11. de reformat. & in Bulla coena, & tradit Henric. Sanch. & Gutier. loc. alleg.

6. Tertia difficultas, Qualiter possint parentes cogere filios ad matrimonium contrahendum, ipsique teneantur obedire? Si filij aliàs non tenentur matrimonium contrahere, sed volunt religionis, vel cœlibatus statum eligere, nequaquam possunt parentes etiam leniter eos ad matrimonium contrahendum obligare, quia iniusta est obligatio, quæ status melioris electionem impedit, sicuti bene docent ex communi sententia Sanch. disp. 23. num. 4. Gutier. de matrim. cap. 79. num. 17. E contra verò si filij matrimonium contrahere tenentur, vel quia promiserunt, vel quia id necessarium est, vt graui parentum necessitati succurrere possint, aut ob aliam causam, possunt à parentibus coactione moderata obligari, quia potestatem habent obligandi filios, vt iure naturæ debitis satisfaciant, vt rectè aduertit Ægid. Coninch. disp. 28. de matr. dub. 5. num. 50. Gutier. plures referens de matrim. cap. 79. numero 16.

7. Ex suppositione autem, quod filij nolunt statum religionis, aut cœlibatus eligere, neque obligationem habeant cum determinata persona matrimonium contrahendi affirmant Sotus in 4. d. 19. quest. 1. art. 4. volum. 3. Nauarr. in sum. cap. 14. num. 15. Rodrig. 1. i. sum. 2. edit. cap. 231. num. 6. Ludouic. Lopez in suo instr. 1. part. cap. 54. s. sed aduertitur. Capua, lib. 2. decis. cap. 55. num. 19. Rebell. quest. 14. sect. 2. Bellarm. lib. 1. de matr. cap. 19. obligatos esse filios sub culpa lethali illud matrimonium inire, quod vel parentes promiserunt, vel aliàs iudicant conueniens, & vt sic contrahendum præci-

piunt. Mouentur ex Textu in cap. 1. de desponsat. impuber. in fine, vbi de matrimonio, quod à parentibus promissum est, inquit Pontifex: & postquam filius peruenit ad perfectam ætatem omnino debet hoc adimplere. Notandum enim est verbum debet, quod necessitatem, & obligationem importat ex Glossa in cap. proposuit. verbo, non debet, de appellacionib. & in Clement attendens de Statu monachor. in princ. verbo, debeant, & aliis relatis à Sanch. lib. 4. disp. 23. num. 2. Neque hoc alienum iudicandum est à potestate parentum, quibus incumbit filiorum nuptias procurare, quique solent grauissimè offendi, si contra eorum voluntatem filij audeant matrimonium inire.

8. Rectius tamen Richard. in 4. d. 29. art. 1. quest. 4. Abulen. 1. Reg. cap. 18. quest. 24. Sanch. aliis relatis, lib. 4. disp. 23. num. 3. Gutier. de matrim. cap. 79. num. 15. Coninch. disp. 28. dub. 5. num. 50. censent nulla per se obligatione astringi filios ad matrimonium contrahendum, quod vel parentes supponerent vel contrahi præcipiant, eo quod matrimonium est quædam perpetua feruitus grauissima secum onera adductus, quam non decet aliena, sed propria voluntate subire, præcipue cum debeat hæc feruitus sub muro coniugum amore constitui, qui raro habetur ex matrimonio aliena voluntate contracto.

9. Notanter dixi per se, nam per accidens obligati filij possunt ad matrimonium, quod parentes contrahere præcipiant ex suppositione quod velint matrimonialem statum eligere. Sed enim rationabiliter præsumunt ob speratam voluntatem parentum rixas, odia, aliave graui incouenientia subortura esse, tenentur sub graui culpa ex lege charitatis hæc vitare, si commode possunt, vt bene notatur Sanch. lib. 4. disp. 23. num. 10. & 11. Gutier. de matr. c. 79. num. 20. Coninch. disp. 28. de matr. dub. 5. in fine.

10. Neque his obstat Textus adductus ex cap. 1. de desponsat. impuber. nam vt rectè Gloss. ibi: Hostiens. in fine. Ioann. Andr. num. 8. Sanch. disp. 23. num. 3. Gutier. cap. 79. num. 14. verbum debet non de præceptis de honestatis debito intelligendum est propter subiectam materiam, quæ summam libertatem exposulat. Et licet parentibus incumbat providere filiis nuptias, sicut & alium statum, non tamen tenentur filiorum voluntatem sequi, sicuti non tenentur religionem ingredi, quam parentes oprant, etsi velint eam perfectissimum statum eligere, nam in electione statum etiam determinati, quilibet est sui iuris.

11. Communiter verò Doctores affirmant obligatos esse filios nuptias contrahere volentes sub graui culpa consilium à parentibus, vel eorum locum tenentibus inquirere, esto illud sequi non teneantur, quia censetur grauis concensus in re ita graui consilium eorum spernere, quibus à natura incumbit filiorum hono proficere, quippe credendi sanum, & conueniens concilium esse datum. Sic Sanch. disp. 23. in fine. Gutier. lib. 1. can. qq. capit. 20. num. 3. & de matr. cap. 79. num. 10. Ægid. d. disp. 28. dub. 5. concl. 3. Quod intelligendum est, quando filij indifferentes sunt ad hoc, vel illud matrimonium inendum: nam si in vnum determinati: tamen parentes contrarium consulant; nullatenus credo obligari filios consilium à parentibus requirere, vt potè nullus fraudus, & quod parentibus grauioris offensionis occasione præbere potest, idèque prædicti Doctores consulo dicunt hanc filij obligationem inesse consilium à parentibus requirendi, cum nulla in contrarium rationabilis causa existat.

12. Quarta difficultas, Qualiter possint parentes filium, aut filiam contra suam voluntatem nubentem exheredare, dotemque negare? Licet aliqui existiment iure communi, & regni Castellæ filiam indigno nubentem iniuste parentibus exheredari ab eis posse, vt constat ex his, que adducit Gutier. lib. 1. pract. q. 1. & 5. Sanch. lib. 4. de matr. disp. 24. & 25. At oppositum probabilius est, nisi puella quæ vixit quinquaginta annos nondum auigerit, & luxuriosam vitam degat relicto matrimonio à parentibus proposito, vt expressè traditur Authent. vt cum de appellat. cognosc. s. aliud quousq. ad finem. de leg. regia, s. tit. 7. part. 6. ibi: [Otroso quando el padre qui se le casara suia, ella dotale segun la riqueza que el ouiese, segun que perteneçiese a ella ea aquel conqueien la quera casara. Si ella contra voluntad del padre dixese que no quera casara despues desto ficiese vida de mala mujer en puteria, poder laza el padre desheredat por tal raçon. Pero si el padre alonga el casamiento desu fixa de manera que ella pasale de edad de veynte y cinco años, si despues desto ficiese ella yerno, o emmiga desu cuerpo, o se casale contra voluntad de su padre, no popria el desheredarla por tal raçon.] Et licet aliquæ leges nostri regni videantur affirmare posse filiam iniuste parentibus nubentem exheredari ob hanc præcisè rationem, præcipue cum à parentibus matrimonium aptum, decens, & conueniens offerret, vt decidi videtur leg. 10. tit. 1. part. 4. ibi: [Maguer que la no pueda a premiar a que cumpla lo que el auia prometido puede la desheredat, &c. E esto se entiendo de despues desto se casare ella con otro contra la voluntad de su padre,